THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
PUBLISHED BY
THE HEBREW JOURNAL
JOURNAL PRESS, LIMITED
542 DUNDAS ST. WEST. Telephone Trinity 6830-6831
M. Clavir, Pres. and Gen. Mgr.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS

זייט נעגריסט אמאלגאמייטעד דעלעגאטען!

זייט נעגריסט, דעלעגאטען, צו דער נייינטער קאנווענשאן פון די "אמאלגאמייטעד קלאדינג ווארקערס", וועלכע פארזאמלען זיך צום ערשטען מאל אין אונזער שטאדט — די הארציגסטע באגריסונג אייך, דעלעגאטען, טוער, און בעאמטע!

די אמאלגאמייטעד — דאס שטעלט פאר מיט זיך א באזונדער קאפיטעל אין דער געשיכטע פון דער אידישער ארבייטער באוועגונג אין אמעריקע. די נייע יוניאן פון די אידישע מענער־שניידער איז געקומען אויף דער וועלט אלס א קינד פון רעוואלט. און האט ניט נאר רעוואלוציאניזירט די לאגע פון די אידישע מענער־שניידער, נאר אויך די לאגע פון אלע אנדערע אידישע ארבייטער. און ניט אומזיסט איז עס וואס די "אמאלגאמייטעד" איז געווארען דער שטאלץ פון דער גאנצער אידישער ארבייטער באוועגונג. ניט קוקענדיג אויף דעם וואס די קאנסערוואטיווע "אמעריקען פעדערייש‍אן אף לייבאר" קען נאך אלץ ניט שלום מאכען מיט'ן געדאנק, אז די "אמאלגאמייטעד" איז א געזעצליך קינד, און איז די פארטרעטערין פון די ארגאניזירטע שניידער.

איז די באציאונג צו דער אמאלגאמייטעד אנדערש, אנדערש ווי צו אנדערע יוניאנס. און אנדערש איז אויך דער אינהאלט און די אינערליכע באציאונג פון דער אמאלגאמייטעד גופא. אין די לעצטע שטורם־טעג פון דער אידישער ארבייטער באוועגונג, ווען פאקטיש האבען די קאמוניסטען צושטערט און צובראכען די גאנצע יוניאן באוועגונג, די יוניאנס פון די קלאוקמאכער, פאריער, און אנדערע, איז די אמאלגאמייטעד יוניאן געוועזען די איינציגע וואס האט די אטאקעס אויסגעהאלטען, זיי אפגעשטויסען, און געבליבען גאנץ.

געבוירען אלס קינד פון רעוואלט געגען די אלטע קאנסערוואטיווע יוניאן מעטאדען, האט זי דעם זעלבען רעוואלט אויך ארויסגעוויזען אין אידישען זין. און זי איז געוועזען פון די ערשטע אידישע יוניאנס צו גיין אויף נייע וועגען אויך אין אידישען זין. פריער ווי אלע אנדערע יוניאנס האט זיך די אמאלגאמייטעד פאראינטערעסירט אין אידישע אינטערעסען, אנערקענט עס אלס אייגען בלוט און פלייש. און אויף דעם וועג זעצט זי פאר צו גיין.

מיט צוויי יאר צוריק, אין 1928, איז פארגעקומען די אמאלגאמייטעד קאנווענשאן אין סינסינעטי. און אין משך פון די לעצטע צוויי יאר צייט, האט די אמאלגאמייטעד געטאן פיעל פראכטבארע ארבייט, אויסשפרייטענדיג איר ארגאניזאציע, געווינענדיג נייע גרעסערע און קלענערע פונקטען, און פארגרעסערענדיג איר מיטגלידערשאפט.

א פארגרעסערטע מיטגלידערשאפט און געאייניגטע רייען. דאס איז דער הויפט־פארמעגען מיט וועלכען די אמאלגאמייטעד מעג שטאלצירען אין יעדען זין. דאס איז איר פרעסטיזש. און דאס איז אויך איר זיכערקייט. די זיכערקייט פון וועלכער עס איז אפהענגיג די עקאנאמישע עקזיסטענץ פון די טויזענטער אידישע שניידער, און די מיטגלידער פון די אנדערע נאציאנאליטעטען, וועלכע די אמאלגאמייטעד האט אין אירע רייען.

רעגולירטע, איינגעשטעלטע ארבייטס־באדינגונגען, פארזיכערונג געגען ארבייטסלאזיגקייט, פאראייניגטע כחות, און אינטעליגענטע פירערשאפט — מיט דעם רעקארד קומט די אמאלגאמייטעד צו איר היינטיגער קאנווענשאן. אויף וועלכער ווייטערדיגער פארשריט וועט פארצייכענט ווערען.

זייט נעגריסט, דעלעגאטען, און דערגרייכט און פארצייכענט דעם דאזיגען פארשריט! זעצט פאר צו זיין דער מוסטער פאר דער ארבייטער באוועגונג בכלל, און פאר דער אידישער ארבייטער באוועגונג בפרט.

די פאליטישע וואך

אן אפקלאנג פון אונזער קאנאדער בודזשעט אין ענגלאנד. זייט אונזער פינאנץ־מיניסטער האט פארעפענטליכט דעם בודזשעט און דעם פרעפערענץ־טאריף פאר ענגלאנד, האט עס דארטען געפונען א גרויסען אפקלאנג. און די פרעסע הערט ניט אויף צו רעדען וועגען דעם. און א וויכטיגען אפקלאנג האט עס שוין אויך געפונען דירעקט אין דער פאליטיק. לעצטע וואך זענען אין ענגלאנד פארגעקומען פארלאמענט־וואלען אין דעם געגענט באקאנט אלס וועסט פאלהעם. אין די פריערדיגע אלגעמיינע וואלען האבען קאנדידירט דריי קאנדידאטען, און דערוויילט איז דאמאלסט געווארען דער ארבייטער־קאנדידאט. אבער אין יעצטיגען ביי־עלעקשאן האט זיך די ליבעראלע פארטיי צוריקגעצויגען. און קאנדידירט האבען נאר צוויי, א לאבאריט און א קאנסערוואטיוו.

וואוהין וועלען אהינקומען די ליבעראלע שטימען, צו וועמען וועלען זיי גיין? און ביידע פארטייען האבען געגלויבט אז די ליבעראלע שטימען וועלען אנקומען צו זיי. און דער רעזולטאט?

אין די פריערדיגע אלגעמיינע וואלען האט דער ליבעראלער קאנדידאט געצויגען 5,900 שטימען. פון די דאזיגע קנאפע זעקס טויזענט שטימען איז דאריבער געוועזען אפהענגיג דער רעזולטאט. אבער די שטימען זענען ווייזט אויס, געגאנגען צו די קאנסערוואטיווען. סער סיריל קאבב, דער קאנסערוואטיווער קאנדידאט האט באקומען 16,223 שטימען, און דזש. וו. בענפיעלד, דער ארבייטער קאנדידאט האט באקומען בלויז 15,983 שטימען, אזוי אז דער קאנסערוואטיווער קאנדידאט האט געזיעגט מיט א קליינער מאיאריטעט.

און דער זיעג ווערט אויסגעטייטשט מיט דעם, וואס די קאנסערוואטיווען זענען פאר אן "עמפייער־פרי־טרייד פאליסי". און די דערמוטיגונג וואס אזא פאליטיק האט באקומען א דאנק דעם קאנאדער בודזשעט, וואס גיים אנטקעגען אזא פאליטיק, האט עס פארצייכענט דעם זיעג.

איז עס א נייע פראבלעם פאר דער ארבייטער רעגיערונג. וועלכע האט שוין אזוי אויך גענוג אירע הענט פול מיט פראבלעמען, ווי אינדיע און עגיפטען.

און א ניי פראבלעם קומט נאך אויך צו, דאס איז די פאדערונג פון די ליבעראלען פאר וואל־רעפארמען. א זאך וואס די ליבעראלען פאדערען שוין גאנץ לאנג. האבען זיך דאריבער פארשפרייט קלאנגען, אז די מעקדאנעלד רעגיערונג האט קודם כל באשלאסען צו רעארגאניזירען אירע רייען, און בייטען געוויסע פערזאנען אין דעם מיניסטעריום, און אז איינער פון די ארויסגעפאלענע וועט זיין האנארייבל טאמאס, וועלכער האט זיך ארויסגעצייגט צו זיין ניט דערפאלגרייך מיט לעזען די ארבייטסלאזיגקייט.

מען האט זיך אין די לעצטע טעג אין די ענגלישע פאליטישע קולוארען גע'סוד'עט וועגען דעם, אז עטוואס קומט פאר אין די רוסיש־ענגלישע באציאונגען, און אט איז ארויסגעקומען די "דיילי מעיל" מיט אן ערשטע זייט נייעס, אז ראטען־רוסלאנד וויל צוריקציען איר אמבאסאדאר, ג. י. סאקאלניקאוו, ווייל ער פירט א צו פריינטליכע פאליטיק מיט ענגלאנד, וואס איז נעגען מאסקווע'ס אינטערעסען.

אלעס צוזאמען שאפט אן אומאנגענעמע לאגע פאר דער ארבייטער־רעגיערונג. און דא איז נאך צוגעקומען די באנייטע ענערגישע טעטיגקייט פון די קאנסערוואטיווען, וועלכע פירען יעצט אן איבער גאנץ ענגלאנד א ווייט פארצווייגטע פראפאגאנדע. ווי אזוי וועט די לייבאר פארטיי ארויסקומען פון דעם אלעמען? ווי אזוי וועט די מעקדאנעלד רעגיערונג הויפטזעכליך שליכטען די אינדיע־פראגע?

די לעצטע וואך האט דערווייל נאך ניט געגעבען דעם ענטפער אויף דעם. און מיט דער לעזונג פון דער לעצטער פראגע זענען דאך פארבונדען פיעלע פאליטישע קאמפליקאציעס, אין דער גאנצער וועלט.

סודות פון מאטא האריַ די באריהמטע פרוי שפיאנין

די פרוי, וועלכע האט זיך אויסגעגעבען אלס אינדישע טענצערין און דורכדעם פארנארט פילע קרבנות אין איהר נעץ, איז אין דער אמת געווען נאר א פשוט'ע דייטשע מיידעל.

די פרוי אלס שפיאן אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק האט אלע מאל פארנומען א וויכטיגען פלאץ, און באזונדערס איז געווען גרויס איהר טייל אין דער שפיאנעריי וואס איז אנגעפיהרט געווארען אין דער צייט פון דער לעצטער וועלט מלחמה.

אבער קיינע פון די פרויען שפיאנען איז ניט געווען אזוי באריהמט אין יענער צייט, ווי די טענצערין מאטא הארי, וועלכע מען האט פאררעכענט אלס א טענצערין פון אן אריענטאלישען טעמפעל ערגעץ אין אינדיע. זי איז, אין יענער צייט, געווען דער גרעסטער שפיאן אין דייטשלאנד, און האט ניט ווייניג קרבנות געפאנגען פון פראנקרייך.

צעהנדליגער ארטיקלען האט מען אין יענער צייט געשריבען וועגען איהר, אבער ביז לעצטענס האט קיינער ניט געוואוסט דעם אמת, אז מאטא הארי, וועלכע האט אין יענער צייט אזוי פיעל מענער די קעפ פארדרעהט, איז קיינמאל אין אינדיע ניט געוועזען און אז איהר פוס האט קיינמאל ניט אריבערגעטראטען די שוועל פון אן אינדישען טעמפעל. קיינער האט אין יענער צייט ניט געוואוסט אז מאטא הארי איז געווען ניט מעהר און ניט ווייניגער ווי א פשוט'ע דייטשע דארפס־מיידעל, וואס אונטער דעם סודות'דיגען שלייער פון דער מיסטעריעזער אינדיע, איז איהר לייכטער געווען צו פיגורירען אלס פארפיהרערישע טענצערין, און אויף אזא אופן פאנגען וואס מעהר קרבנות אין איהר נעץ.

פאר דער וועלט האט עס דעמאלט געהייסען אז מ. הארי איז געבארען געווארען אין דרום אינדיע, ביי די ברעגען פון דעם טייך מאלאבאר. זי איז געבארען געווארען, אזוי האט עס געהייסען, אלס קינד ביי דער היילגער סעקטע "בראמא" און זי איז ערצויגען געווארען אלס טענצערין אין דעם היילגען טעמפעל פון קאנדאסוואני. אלס קינד פון דרייצעהן יאהר האט זי געטאנצט איינגאנצען נאקעט פא'ן אלטאר אין דעם היילגען טעמפעל.

דאס האט נאטירליך, געגרייצט די פאנטאזיע פון די מענער, וועלכע האבען זי געקענט פון די נאכט הוליאנקעס אין איהר רייכען פאלאץ, וואס די דעמאלסטדיגע דייטשע רעגירונג האט באזארגט פאר איהר. קיינער האט אין יענער צייט ניט געוואוסט, אז מאטא הארי'ס אמת'ער נאמען איז מארגארעט גערטרוד זעלע, און אז זי איז געבוירען געווארען אין אן אלטער, דייטשער פראווינץ שטאדט. איין זאך איז אבער געווען אמת, אז דערצויגען האט זי זיך טאקי אין א מאנאסטיר, וואו זי האט פארבראכט איהרע קינדער יאהרען ביז אין עלטער פון 14 יאהר.

אין עלטער פון אכצעהן יאהר איז איהר הארץ געפאנגען געווארען פון א שעהנעם דייטשען אפיציער, קאפיטאן קעמפבעל מעקליאד, וועלכער איז שוין דעמאלט געווען א מאן פון א יאהר פערציג. מארגארעט האט שפעטער צוגעגעבען אז זי האט פון איהרע קינדערשע יאהרען געהאט א "שוואכקייט" צו אפיצירען.

קען זיין אז דיעזע "שוואכקייט" איז געווען איינע פון די הויפט אורזאכען פון איהר וואונדערבארען זעלטענען לעבען.

מארגארעט האט דורכגעמאכט א שטורמדיגע קאריערע. זי האט לאנג ניט געלעבט מיט איהר מאן, דעם אפיציער, וועלכער, ווי זי אליין האט שפעטער צוגעגעבען, פלעגט זי אפט פאטשען. זי האט געפאדערט א גט, אבער זי האט קיין גט ניט געקראגען. זי איז אבער סיי־ווי פון איהם אוועק. א צייט האט זי געזוכט באשעפטיגונג אלס מאדעל אין פאריז, און אין 1903 האט זי געמאכט איהר דעביוט אלס טענצערין. פון דעמאלט אן האט זי אויפגעהערט פיגורירען אלס מארגארעט גערטרוד זעלע, און איז געווארען מאטא הארי, די רויטע טענצערין פון מיסטעריעזען אינדיע.

זי איז שנעל באריהמט געווארען אין פאריז, און ניט נאר איז א גרויסער עולם געקומען צו איהרע פארשטעלונגען, נאר נאך גרעסער איז געווען דער פארלאנג פון די אנגעזעהענסטע פערזאנען צו קענען אריינקומען צו איהרע פריוואטע אונטערהאלטונגען, וואס ניט יעדער האט געהאט די זכיה.

איהר ערפאלג אלס טענצערין אויף דער וואדעוויל ביהנע איז געווען אזוי גרויס, אז זי האט זיך זיכער ניט געדארפט נויטיגען צו ווערען א שפיאן, א באשעפטיגונג, וואס איז געווען פארבונדען מיט א סך לעבענס געפאהר. אבער ווי עס ווערט ערקלעהרט איז זי, אזוי ווי אהן איהר ווילען, אריינגעשלעפט געווארען אין דער דאזיגער געוואגטער פראפעסיע. דאס איז געווען דורך איהר אינטימער באקאנטשאפט מיט וואן קרון, דער הויפט פון דער דייטשער שפיאנען סיסטעם אין בערלין, אין יענער צייט. דערזעלבער וואן קרון

האט פאר איהר צוגעגרייט א קעניגליכען פאלאץ און האט איהר געגעבען אלע מעגליכע געלעגענהייטען אויפצונעהמען דארט די איינפלוסרייכסטע מענשען פון דער דיפלאמאטיע, און מאטא הארי מיט איהר פרויען רייץ און מיט דעם אינדישען מיסטיציזם וואס זי האט פארשפרייט ארום זיך, האט זיך ארויסגעוויזען נאך א גרעסערער ערפאלג אלס שפיאן ווי אלס טענצערין.

אין יענער צייט האבען אבער זעהר ווייניג מענשען געוואוסט דעם אמת, אז מאטא הארי איז ניט קיין אינדישע טאכטער, און אז זי איז ניט מעהר ווי א פשוט'ע דייטשע דארפס־מיידעל, וועלכע איז, דורך א צופאל געווארען באריהמט סיי אלס טענצערין און סיי אלס שפיאנקע.

ווי עס לעבט זיך איצט דעם אידישען בעל מלאכה אין רוסלאנד

פון אונזער בערלינער קארעספאנדענט י. אקון

נאכדעם ווי עס איז שוין אזוי פיעל געשריבען געווארען וועגען דער אלגעמיינער לאגע פון דער אידישער באפעלקערונג אין סאוועט־רוסלאנד, איז געוויס שוין צייט אפצושטעלען זיך אביסעל ספעציעלער אויף דעם, ווי אזוי האבען געווירקט די נייע באשאפענע דארטען באדינגונגען אויף דעם עקאנאמישען מצב פון דעם אידישען האנטווערקער, און ווי אזוי עס האט זיך בכלל געענדערט זיין צושטאנד.

אין משך פון די לעצטע יאהרען זענען גראד געמאכט געווארען פארשיידענע אויספארשונגען אויף דעם דאזיגען געביט, און עס זענען פארעפענטליכט געווארען א היבש ביסעל סטאטיסטישע מאטעריאלען און איינצעלנע ידיעות, און מען קען זיך שוין אביסעל פאנאנדערקלייבען אין דעם. אמת די אויספארשונגען זענען געמאכט געווארען דורך די אפיציעלע קרייזען, און עס איז מעגליך אז זיי זענען אפשר דורכגעפיהרט געווארען אפטמאל טענדענציעז, אויף וויפיעל דאס איז שוין שטענדיג אומפארמיידליך פארבונדען מיט אן אפיציעלער ארבייט, אבער ציפער בלייבען דאך ציפער, און אלענפאלס זענען זיי מעהר מאסגעבענד איידער די בעסטע טעאריעס אדער גלאט ווערטער אהן קיין שום באגרינדונגען.

גראד בנוגע דער געשטעלטער פראגע זענען ערשיענען מאטעריאלען און ידיעות געזאמעלט דורך א ספעציעלער סטאטיסטיש־עקאנאמישער קאמיסיע ביי דער געזעלשאפט „ארט" אין רוסלאנד, און די ארבייטען דארפען געבען א מעהר ריכטיגע בילד וועגען דער איצטיגער לאגע פון אידישען האנטווערקער.

ווי עס ווערט דארטען אנגעוויזען, איז די אלגעמיינע צאהל אידען, וועלכע זענען באשעפטיגט אין דער קוסטאר־אינדוסטרי, געווען צום סוף 1926 יאהר ביי 250,000, וואס דאס מאכט אויס לערך 10% פון דער גאנצער אידישער באפעלקערונג אין רוסלאנד.

עס איז שווער פעסטשטעלען גענוי, אויף וויפיעל די דאזיגע צאהל האט זיך פארקלענערט לגבי דער צאהל אידישע האנטווערקער ביז דער מלחמה־צייט, פשוט צוליעב דעם, ווייל רוסלאנד האט זיך דאך שטארק געענדערט בנוגע איהרע טעריטאריעס, גראד זענען פון איהר אפגעשניטען געווארען גרויסע טעריטאריעס, וואס זענען באזעצט מיט אידען, ווי פוילען, לעטלאנד, ליטע, בעסאראביע און אנדערע.

ווען מען נעהמט אבער, למשל, איצטיגע ווייס רוסלאנד און מען פארגלייכט איהר מיט די פריהערדיגע, איהרע דריי גובערניעס, מינסקער, מאהילאווער און וויטעבסקער, זעהען מיר, אז לויט די סטאטיסטישע ידיעות פון יק"א אין 1904 יאהר, זענען דאמאלסט געווען דארטען ביז 85,000 אידישע האנטווערקער, בעת איצט געפינט זיך דארטען נאר 43,894, ד. ה. כמעט א העלפט. אמת, אפילו די דריי גובערניעס, איבערהויפט מינסקער און וויטעבסקער, זענען אויך אביסעל געענדערט געווארען אין זייער שטח, אבער דאך באקומט זיך אלץ א גרויסער אונטערשייד.

ריכטיגער וועט אבער זיין, ווען מען נעהמט אין באטראכט ניט די אבסאלוטע צאהל אידישע האנטווערקער, נאר זייער פראצענט פארהעלטעניש לגבי דער גאנצער אידישער באפעלקערונג, און דא האבען מיר שוין מעהר מעגליכקייטען צו מאכען פארגלייכונגען.

אין ווייס־רוסלאנד, למשל, האבען די אידישע האנטווערקער אויסגעמאכט פריהער פאר דער מלחמה 51.1 פראצענט, און איצט בילדען זיי נאר לערך 10.8 פראצענט לגבי דער גאנצער אידישער באפעלקערונג. אין דרום רוסלאנד, ווייטער, וואס בילדעט איצטיגע אוקראינע, איז דער דורכשניטליכער פראצענט פון די אידישע האנטווערקער געווען פריהער 13.2 פראצענט, און איצט באטרעפט ער נאר ביי 10 פראצענט.

אזוי ארום איז קלאהר, אז די צאהל אידישע האנטווערקער האט זיך איצט באדייטענד פארקלענערט.

די צאהל אידישע פרויען, וועלכע נעהמען אנטייל אין דער אידישער האנטווערקעריי, דערגרייכט קוים 20 פראצענט, און דאס הויפטזעכליך אין נאדעל פאך, טריקאטאזש און וועבעריי. אין די אנדערע פאכען בילדען די אידישע פרויען ניט מעהר פון 2 פראצענט.

זעהר שטארק האט זיך געענדערט אונטער דעם דרוק פון די נייע פארהעלטענישען, דער סאציאלער באשטאנד פון די אידישע האנטווערקער. עס האט זיך קאלאסאל פארקלענערט די האנטווערקער בעלי־בתים, וועלכע פלעגען האבען ביי זיך געדונגענע ארבייטער און לער־אינגלאך. און פארקעהרט, עס האט זיך שטארק פארגרעסערט די צאהל אידישע האנטווערקער, וועלכע ארבייטען אליין, אהן קיין שום געהילפען.

עס באמערקט זיך נאך אן ערשיינונג, וואס די האנטווערקער ארבייטען זעהר פיעל מיט די מיטגלידער פון זייערע אייגענע פאמיליעס. דאס ערקלעהרט זיך פשוט מיט דעם, וואס עס איז זיי לייכטער דורכקומען מיט אייגענע משפחה מיטגלידער איידער מיט געדונגענע ארבייטער פון דער זייט, זיי זענען דאן ניט אנגעוויזען אויף די נארמעס און פאדערונגען פון די פראפעסיאנעלע פאראיינען, און, צווייטענס, מערקט זיך בכלל איצט דארטען א טענדענץ אריינציהען די קינדער אין ארבייט, כדי זיי זאלען קאנען געניסען שפעטער פון די ארבייטער פריווילעגיעס.

אין אוקראינע און ווייס־רוסלאנד בילדען אזעלכע אידישע האנטווערקער וואס ארבייטען גאנץ אליין, אהן קיינע געדונגענע ארבייטער, איבער 50 פראצענט, און צוזאמען מיט די מיטגלידער פון אייגענע משפחות בילדען זיי ביי 75 פראצענט פון אלע אידישע האנטווערקער.

דא ווייזט זיך שוין ארויס בולט דער אונטערשייד לגבי דער פריערדיגער צייט, ווען אויף יעדען האנטווערקער־בעל־הבית פלעגט אויסקומען דורכשניטליך 1 געדונגענער ארבייטער און 1 לערן אינגעל.

פארקעהרט, די געדונגענע ארבייטער האבען אויסגעמאכט פאר דער מלחמה 50 פראצענט, און איצט בילדען זיי נאר 15 פראצענט פון אלע אידישע האנטווערקער.

דער פראצענט פון די האנטווערקער בעלי־בתים וועלכע באנוצען זיך מיט געדונגענע ארבייטער האט זיך איצט אראפגעזעצט ביז לערך 6 פראצענט.

די אלע אנגעוויזענע פראצענט פארהעלטענישען זענען, פארשטעהט זיך, דורכשניטליכע, זיי זענען אבער פארשיידען אין פארשיידענע פאכען.

די גרעסטע צאהל אידישע האנטווערקער איז נאך אלץ אין די אידישע „גענעראל" פאכען, ווי נאדעל און לעדער ברענטשעס, עס האט זיך אבער באדייטענד פארגרעסערט דער אנטייל פון די אידישע האנטווערקער אין דער מעטאל אינדוסטרי, איבערהויפט אין לענינגראדער געגענט.

די אלע מאטעריאלען גיבען נאר א פארשטעלונג וועגען די צ א ה ל פ א ר ה ע ל ט ע נ י ש ע ן פון די אידישע האנטווערקער.

עס זענען ניט ווייניגער אינטערעסאנט די ענטפערען און ידיעות, וועלכע עס זענען געגעבען געווארען אין די אנקעטעס, וואס זענען פאנאנדערגעשיקט געווארען פון דער דערמאנטער קאמיסיע צו די האנטווערקער ארגאניזאציעס, מיט דעם צוועק אויסצופארשען די אלגעמיינע עקאנאמישע לאגע פון די אידישע האנטווערקער. דא באקומט זיך א מעגליכקייט אריינצודרינגען טיפער אין די אינווייניגסטע פארהעלטענישען און אריענטירען זיך אין דעם, ווי עס פיהרט זיך איצט די ווירטשאפט, און ווי אזוי עס לעבט זיך איצט די האנטווערקער אין רוסלאנד.

כמעט אלע ענטפערס זענען אנגעוויזען אויף דעם, אז דער פארנעהם פון די אידישע האנטווערקריי אונטערנעהמונגען איז זעהר און זעהר א באגרענעצטער. איינע פון די הויפט סיבות ליגט אין דעם, וואס מען קאן ניט האבען קיין ספעציעלע לאקאלען פאר די ווערקשטובען, מען איז געצוואונגען איינצושטעלען מעהרטיילס די מאשינעס און ווארשטאטען ביי זיך אין דער היים, שטויסט מען זיך דא אן כסדר אויף גוואלדיגע שוועריגקייטען צוליעב דעם, וואס די אייגענע דירות זענען טעכניש ניט צוגעפאסט צו מאשינען־איינריכטונגען, און אחוץ דעם שטויסען ארויף פיעל קאנפליקטען מיט די שכנים פון הויז, וואס ווילען ניט ליידען דעם טומעל און גערויש פון די מאשינעס, מאטארען און ד. גל.

די שטרענגע באציהונגען און פאדערונגען פון די רעגירונגס אינספעקטארען באגרעניצען אין א גרויסער מאס די איניציאטיוו פון די האנטווערקער און שוואכט אפ זייער ענערגיע און מעגליכקייט צו פארגרעסערען זיך. די בעסטע אילוסטראציע דינט וואס דער גרעסטער טייל אידישע האנטווערקער באנוצט זיך מיט פאטענטען (רעגירונגס דערלויבענישען) פון דער ערשטער קאטעגאריע, וואס קאסט נאר 7 רובעל א יאהר, ד. ה. די סאמע נידעריגסטע קאטעגאריע; פון די דריי העכערע קאטעגאריעס איז דארטען גאר א נישטיגע צאהל, און מען דארף ניט פארגעסען, אז די רעגירונגס אינספעקטארען גיבען שוין גוט אכטונג אויף דעם ענין, עס זאלען ניט זיין קיין מיסברויכען.

און מיר זעהען טאקע אז די פארדינסטען פון די אידישע האנטווערקער זענען אין גרעסטען טייל אנגעגעבען פון 15 ביז 40 רובעל א מאנאט.

אזעלכע וואס פארדינען מעהר, אבער אלץ ניט העכער פון 75 רובעל א מאנאט, זענען זעהר ווייניג פאראן.

עס זענען דא ווידער אזעלכע, וואס מוזען אנקומען צו פריוואטע קאפיטאליסטען, וועלכע צווינגען אפטמאל פארקויפען די אויסגעארבייטע סחורות פאר א העלפט פרייז. די האנטווערקער מוזען דאס אפט טאן, ווייל אנדערש קאנען זיי ניט מאכען קיין שום אומזאץ, כדי אויסווארטען ביז'ן סעזאן, ווען מען באקומט בעסערע פרייזען.

עס איז קיין וואונדער ניט, וואס פיעל האנטווערקער האבען אנגעגעבען אין זייער ענטפער, אז זיי ווילען בעסער אריבערגעהן אויף לאנדווירטשאפטליכער ארבייט אין די קאלאניעס.

באזונדערס שווער איז די לאגע פון די קליינשטעטלדיגע אידישע האנטווערקער, איבערהויפט פון די שניידער און שוסטער, וועלכע האבען ארבייט נאר אין סעזאן צייט, און ווען זיי זענען ארבייטסלאז קומט זיי אויס אפטמאל שפייזען זיך מיט ברויט און וואסער...

ווי די סטאטיסטיק ווייזט, געפינט זיך אין די קליינע שטעטלאך פון ווייס־רוסלאנד און אוקראינע ביי א דריטעל פון אלע אידישע האנטווערקער.

אונטערפיהרענדיג דעם סך הכל פון דער איצטיגער עקאנאמישער לאגע פון די אידישע האנטווערקער, שטעלט די אויספארשונגס קאמיסיע פעסט פאלגענדע הויפט אורזאכען אויף וועלכע מען דארף לייגען א באזונדער אכט, כדי וויפיעל ניט איז צו פארלייכטערען די לאגע.

צוערשט קומט אין באטראכט דער גרויסער מאנגעל אין רוי שטאף און רוי מאטעריאלען. די האנטווערקער קענען ניט באקומען אלץ וואס זיי דארפען אין די אפיציעלע קאאפעראטיווע לאגערן, און דעריבער מוזען זיי קויפען מאטעריאלען ביי די פריוואטע הענדלער, און דאס קאסט, נאטירליך צו טייער.

די ווערקשטובען, אין וועלכע די האנטווערקער ארבייטען, זענען ווייט ניט אויף דער געהעריגער טעכנישער הויך, עס פעהלען די געהעריגע מאשינעס און געצייג.

די אידישע האנטווערקער זענען ניט גענוג קוואליפיצירט אין דער מלאכה, אין וועלכער זיי באשעפטיגען זיך, א גרויסער טייל פון זיי האט זיך גענומען פאר דער מלאכה ערשט די לעצטע יאהרען באין ברירה, און די כסדר'דיגע נויט גיט זיי ניט קיין מעגליכקייט צו טראכטען אפילו וועגען פארפאלקאמען זיך אין דער באטרעפענדער מלאכה.

אזוי ארום איז די פראדוקטיווקייט פון זייער ארבייט במילא א שוואכע, די אויסגעארבייטע פאבריקאטען זענען ניט פארפולקאמט, די פרייזען פון די סחורות, צוליעב די אלע אויסגערעכענטע מניעות, מאכען אויס טייער און קאנען דעריבער ניט זיין קאנקורענץ פעהיג פאר'ן מארק, און דערפאר ארבייטען טאקע די אידישע האנטווערקער מעהרטיילס נאר פאר'ן באשטעלער.

נאר א קליינער טייל, לערך 6־7 פראצענט, ארבייטען אויסשליסליך פאר דעם מארק, די איבעריגע מוזען שטענדיג נישטערן און זוכען דעם איינצעלנעם קונה, און דאס, פארשטעהט זיך, מאכט שווער און נערוועז דאס לעבען פון אידישען האנטווערקער.

אט דאס זענען די אויספיהרונגען און שלוסען, צו וועלכע עס קומען די אנפיהרענדע קרייזען פון „ארט" אין רוסלאנד, אויפ'ן סמך פון די געמאכטע אויספארשונגען און באקומענע ידיעות פון די ערטער.

דעם לעזערס ווינקעל

ווערטער רעדאקטאר!

דערלויבט מיר אין אייער צייטונג צו זאגען פאלגענדע ווערטער.

דעם 30־טען אפריל האט זיך א איד באקלאגט אין אייער צייטונג, געגען א ספעדיינער שול (דאס מיינט מען די לאנדאנער שול), דאס ער האט געוואלט אריין אין שוהל דאווענען בצבור, און מען האט איהם ניט אריינגעלאזען אהן א טיקעט. ער האט געזאגט, אז ער האט ניט געוואוסט דאס מען דארף האבען א טיקעט אבער עס האט ניט געהאלפען, און מען האט איהם ניט אריינגעלאזען.

וויל איך פרעגען דעם ניט אריינגעלאזענעם פאלגענדעס. אויב ער האט געוואוסט דאס אין טאראנטא איז פאראן א אידישע צייטונג צו פראטעסטירען, פארוואס מען האט איהם ניט אריינגעלאזען דאווענען בצבור, גלויב איך אז ער האט אויך געלעזען אין דער זעלבער צייטונג, דאס די זעלבע שוהל האט פריהער געלאזט וויסען אלע אידען פון טאראנטא, דאס זייער חזן וועט דאווענען, און אלע אידען וואס ווילען דאווענען פסח ביי זיי אין שוהל, מוזען זיך באזארגען מיט טיקעטס, גלויב איך אז יעדער אנשטענדיגער מענש האט גאר ניט געדארפט געהן אין דער שוהל אהן א טיקעט און בעטען דאס מען זאל איהם אריינלאזען, און זיין טענה דאס ער האט געוואלט דאווענען בצבור, איז פאראן אנדערע שולען, אין וועלכע ער האט געקענט אריינגעהן דאווענען בצבור אהן קיינע שוועריגקייטען, טא פאר וואס האט ער נאר געוואלט אין דער ספעדיינער שוהל דאווענען בצבור, ער אליין ווייס אויך אז דער זעלבער צבור, און דערזעלבער גאט איז דא אין אלע שולען.

איך וויל אויך זאגען צו הער פושקאוו, דאס די טראסטים און אנדערע בעאמטע פון אמעריקאנער שולען האבען ניט פארדינט דאס מען זאל זיי באליידיגען און אנרופען זיי ארויסוואורפער, און וויסען ניט וואס עס טוט זיך אין סידור, און נאך אזעלכע ווערטער וועלכע איך וויל ניט איבערזאגען.

די וואס באלאנגען צו א שוהל, און ביי וועלכע א שוהל איז טייער און היילגיג כאטש זיי באלאנגען ניט, ווייסען, דאס ווען עס זאל זיך ניט געפינען קיינע איבערגעגעבענע מעמבערס, און אפפערען זייער צייט און געלט, וואלט קיין שוהל געקענט עקזיסטירען אפילו איין יאהר.

איך אליין באלאנג ניט צו דער ספעדיינע שול, און איך קום גאר ווייניג אריין אהין. דאך ווייס איך, אז יעדען מעמבער פון יענער שוהל קאסט פון 40 ביז 50 דאלאר א יאהר און איינציגע נאך מעהר, און דאך האבען זיי ניט גענוג צו דעקען זייערע יעהרליכען בודזשעט. און זענען געצוואונגען צו זוכען אנדערע קוועלען צו דעקען זייערע דעפיציטען. אמת, דער מסחר מיט טיקעטס אין אמעריקאנער שולען איז א קראנקהייט, אבער דאס קען ניט פארמידען ווערען און זי מוז אויפגעהאלטען ווערען אום צו פארהיטען די שולען פון א גרעסערען אונגליק. (דער שוהל אקשען, און א רענדעל ארויף, ארענדעל אראפ) ווי הער פושקאוו דריקט זיך אויס. מוז זיין, אום די שולען אליין זאלען ניט פאלען. מען מוז עס האבען פאר דער עקזיסטענץ פון די אידישע געמיינדען, אויפהאלטען אין אמעריקא א שוהל א גאנץ יאהר. "פיימענטס", א חזן, א שמש, איינציגע שוהלען האבען נאך א רב און אנדערע וויכטיגע זאכען פון א שוהל, קאסט זייער פיעל געלט. דאס געלט מוז קומען פון א געוויסער קוועלע, פון הימעל פאלט עס ניט אראפ. די מעמבערס זיינען ניט אומשטאנד צו דעקען אלע קאסטען. זיי ווערען הינטערשטעליג. זיי קומען אין נויט. זייערע צאהלאכצען ווערט געצאהלט מיט נאטס. דעריבער איז מעהר ניט ווי רעכט, דאס ווען א שוהל מאכט אמאל אן אונטערנעהמונג דורך איהר חזן, אום אריינצוקריגען א געוויסע סומע געלט פאר איהרע אויסגאבען, איז מעהר ניט ווי רעכט, אז דער איד וואס וויל האבען דעם פארגעניגען צו געפינען א פארטיגע שוהל מיט א פארטיגען חזן, זאל באצאהלען פאר דעם פארגעניגען, און דער וואס וויל ניט, אדער קען ניט באצאהלען פאר דעם פארגעניגען, זאל ניט געהן יענעם טאג אין יענער שוהל דאווענען בצבור. ער קען געהן אין אן אנדער שוהל וואס דאווענט ניט קיין חזן אויף טיקעטס, און דארט דאווענען בצבור.

די מענשען וועלכע אפפערען זייער צייט, און זיינען זיך מתעסק מיט די שול טיקעטס, מיינען די טובה פון זייער שוהל, און זיי זיינען ווערט צו רעספעקטירט ווערען, ווייל זיי זיינען עוסקי בצרכי צבור באמונה.

ה. לובעצקי, 199 גריים סטריט.

דער קאמף

(פארזעצונג פון פיידזש 5)

די צוויי אמאלגאמייטעד באנקען, אין ניו יארק און אין שיקאגא, זענען צווישען די זיכערסטע באנקען אין לאנד. די גרופען קאאפעראטיווע אמאלגאמייטעד הייזער זענען צווישען די שעהנסטע און ערפאלגרייכסטע קאאפעראטיווע אונטערנעהמונגען אין לאנד.

די אמאלגאמייטעד קומט צו איהר נייינטער קאנווענשאן מיט פלאטערדיגע פאהנען.